

Som a l'any 31 o a l'any 78?

«O Espanya aprofita per a reformar-se de dalt a baix o haurà d'acceptar la independència de Catalunya o un referèndum acordat»

Un bon amic soci d'Òmnium em deia la nit de Santa Llúcia la següent frase: "uns independentistes es pensen que som als anys 30, uns altres es pensen que som a l'any 78, i cap dels dos s'adona que som a l'any 41". Traducció: els més decidits apostarien per mantenir les apostes unilaterals, i d'altres creuen que el pactisme reformista espanyol convida a allargar la mà a una esperança de "segona transició". Mentrestant, però, el que tindriem és un marc repressor sever que no accepta ni permetrà una cosa ni l'altra.

Opció A: som als anys 30. Tinguem en compte que no tot van ser balconades i proclamacions unilaterals i cops d'estat (any 31 Macià, any 34 Companys, any 36 el cop d'estat de Franco), sinó que als anys 30 també hi va haver Pacte de Sant Sebastià i reformisme constitucional/autonomista republicà a Espanya. És a dir, hi va haver èpica però també pactisme. Ara mateix seríem davant d'un intent del PSOE i d'Unidas Podemos de fer creure en un nou Pacte de Sant Sebastià, reformista en favor de la plurinacionalitat o del confederalisme, i està per veure si també en favor de l'autodeterminació (*spoiler*: no).

Si aquest pacte no fructifica o no convenç ERC, encara que sigui perquè el Macià del segle XXI no és d'ERC sinó de JxCat i viu a Waterloo, Espanya quedarà abocada a noves eleccions. Fixem-nos-hi: què va succeir els anys 30? Doncs que tant de reformisme no va ser digerible per la majoria d'espanyols i es va tornar a la victòria de les dretes, però sense conformar-se amb això Franco va haver de fer un cop d'estat i posar tothom al seu lloc.

Ara, si hi ha noves eleccions, no costa gens imaginar una victòria de la Santa Aliança PP-VOX i una accentuació del marc repressor, sense preveure's (som a la Unió Europea, però tampoc res no es pot descartar) algun espectacle dels militars. En aquesta hipòtesi, el meu *Minority Report* em fa arribar imatges borroses de més balconades, més proclamacions i/o (diria que més probable) transcripcions de declaracions al DOGC. I molt de mullader, és clar.

Seria, per tant, una repetició del que va succeir els anys 30 però sense marge (insisteixo: si no és que es torben bojos) per a una intervenció militar. Diria que vam fer un gran negoci entrant a la UE, malgrat tots els malgrats. Aquesta setmana mateix, estem veient com afloren els límits repressius de l'Estat, gràcies a una acció de defensa jurídica impecable a les instàncies judicials europees.

En cas de tornar als anys 30 (i a la seva probable indigestió), doncs, la història ens aniria més a favor que aleshores. En resum: o Espanya aprofita per a reformar-se de dalt a baix (i té dos mesos per a provar de lligar-ho, ara en parlarem), o Espanya haurà d'acceptar la independència de Catalunya o un referèndum acordat. Dic això amb tanta seguretat perquè del que no tinc cap dubte, a hores d'ara, és que Puigdemont farà servir el "botó nuclear" en cas que la cosa no avanci.

Opció B: som a l'any 78. Sortim d'un ambient desagradable, d'un llarg malson de 40 anys de repressió (després d'alguns "excessos" republicans i d'una guerra que van guanyar les dretes), i ara el que pertoca és aprofundir i sofisticar la fórmula constitucional espanyola per a adaptar-la a les demandes catalanes. És a dir, que s'obliden els anys 30 i tot el passat anterior a la guerra i es reconeix el valor del text del 78, el que passa és que es poleix i es perfecciona perquè el vestit no escau prou bé a la "comunitat catalana". I és millor fer-ho així perquè no volem ni que les dretes s'imposin sempre (*no lo queremos ni tú ni yo, Oriol*) però tampoc que les unilateralitats se surtin amb la seva (*al fin y al*

cabo el nacionalismo es muy de derechas, y entre progresistas nos entendemos mejor).

Com que per tant en el fons seria una mena de reedició del Pacte de Sant Sebastià, té un defecte greu: que cap reforma constitucional no és viable sense l'aval de la dreta espanyola, que sí que hi va ser (encara que a contracor) l'any 78. I té un altre defecte: com dèiem, hi ha una irreductible tribu de Waterloo que no troba sentir a parlar de reformes sense introduir el tema de l'autodeterminació.

Vist així, i vista la immensa dificultat del tema, sembla lògica la demanda d'un relator o mediador internacional que intenti imposar, en cas d'impossibilitat d'acord, una solució. Sí: les mediacions existeixen per a entendre's, però també hi ha mediacions imposades. Ho fan els serveis de mediació en diversos litigis per divorcis o per herències, imposen solucions, i evidentment això succeeix sovint en els escenaris bèl·lics o prebèl·lics (que no és el cas però que hauria pogut ser el cas i en tot cas no em feu parlar).

Una solució imposada (per algú amb prou autoritat moral i institucional) obligaria a implicar-se a tothom, des del PP fins a Waterloo, confiant que sigui prou sòlida com per a satisfer, d'una banda, les demandes autodeterministes (Escòcia està a punt de fer el seu segon referèndum, no pot haver-n'hi per tant) i d'altra banda les exigències unionistes (que es faci tot "dins de la llei": bé, mirem la "lleï" en sentit ampli i posem damunt la taula els tractats internacionals).

La meva tesi, estimat amic: som tant als anys 30 com als anys 70 com a l'any 41 perquè, en el fons, mai no hem marxat dels anys 30. Perquè, en el fons, mai no hem marxat de l'any 1901 ni de l'any 1714. És a dir, que qualsevol pacte, ja sigui tenint en compte el que va succeir durant la dictadura com el que va succeir l'any 78 amb la Constitució, sobretot no pot oblidar el que va passar els anys 30, que és on va succeir tot i d'on plora la criatura. I què va passar els anys 30? Doncs que després de la decepció sobre la voluntat descentralitzadora de l'Estat (dictadura de Primo de Rivera com a gran paradigma) Francesc Macià va proclamar la República Catalana i que, després, va haver de negociar una autonomia. Ara no som aquí: ara, resultat dels pactes del 78, l'autonomia ja la tenim i des de fa més de 40 anys. No sé si m'explico. Sí que sé si m'explico.